

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 2 6 1 7 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

Izpitna pola 1

Petek, 5. junij 2026 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 30 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**, skice in grafe pa rišite s svinčnikom. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Pri reševanju računskih nalog mora biti jasno in korektno predstavljena pot do rezultata z vsemi vmesnimi računi in sklepi. **Rezultate zaokrožite na dve decimalni mesti, razen če se v nalogi ne zahteva drugače.** Pri rezultatu mora biti vedno navedena tudi valuta oz. merska enota.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 20 strani, od tega 2 prazni.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

1. Ekonomija je veda, s katero se vsakdo, ne da bi se tega vedno zavedal, srečuje pri vsakdanjih odločitvah.

Dopolnite trditev in obkrožite pravilno navedbo.

Temeljni ekonomski problem nastane zaradi nesorazmerja med neomejenimi

_____ in razpoložljivimi viri.

Z omejenimi dobrinami moramo ravnati

- A neracionalno.
- B enakomerno.
- C preudarno.

(2 točki)

2. Preglednica prikazuje celotno koristnost, ki jo ima Žan z urami igranja računalniške igre.

Količina ur (Q)	0	1	2	3	4	5
Celotna koristnost (TU)	0	40	72	92	99	97
Mejna koristnost (MU)						

- Dopolnite preglednico tako, da izračunate manjkajoče podatke.

(1)

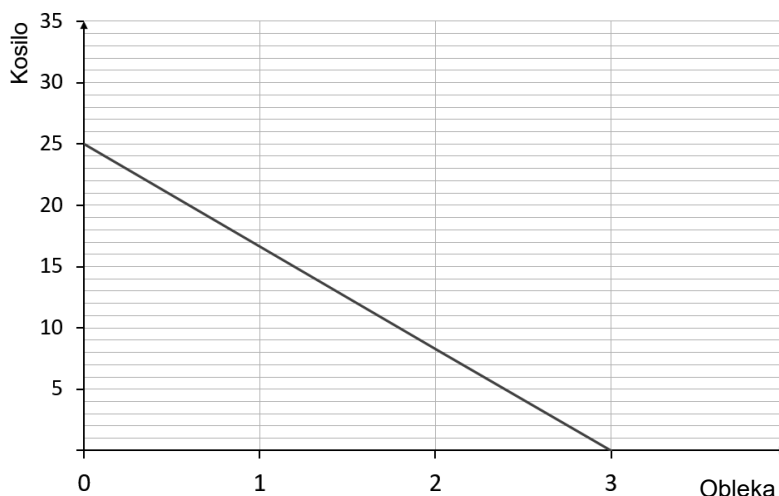
- Analizirajte izračune in dopolnite trditev.

Pri Žanu so se nezaželeni učinki igranja igrice (glavobol, manjša koncentracija, slabša ocena v šoli in podobno) pokazali pri _____ uri igranja računalniških iger.

(1)
(2 točki)

3. Janja prejema na svoj transakcijski račun mesečno štipendijo, ki jo porabi za nakup oblek, ki stanejo 75,00 EUR, in kosil. Slika prikazuje Janjino premico alternativnih možnosti potrošnje.

Izračunajte potrebne podatke, dopolnite trditev in podčrtajte pravilno navedbo.

Janja na mesec prejme _____ EUR štipendije, s katero si lahko kupi obleke po ceni 75,00 EUR in kosila po ceni

9,00 EUR / 12,00 EUR / 16,00 EUR.

(2 točki)

4. V levem stolpcu sta navedena ekonomska sistema, v desnem pa so primeri, ki ju opisujejo.

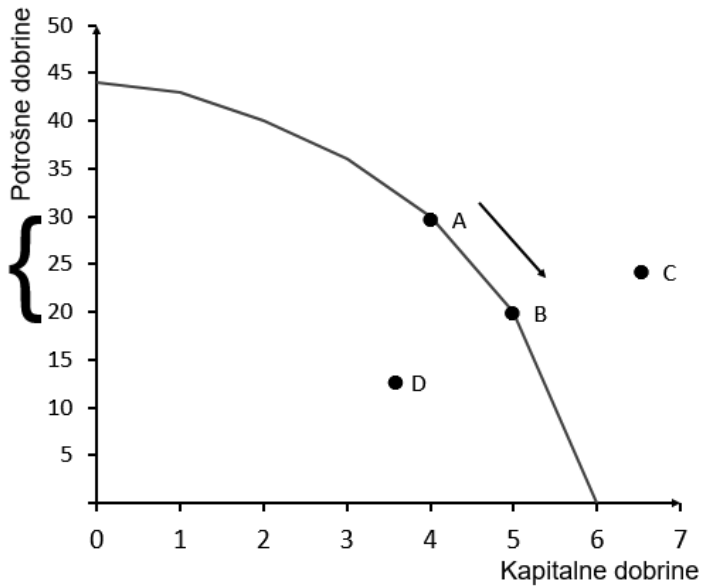
Povežite pojma s primeri, tako da na črto v desnem stolpcu vpišete črko iz levega stolpca.

A	naturalno gospodarstvo	_____	Trgovci na Kitajskem so v 9. stoletju srebro zamenjali za menice in z njimi bolj varno potovali med mesti.
B	tržno gospodarstvo	_____	V srednjem veku so bili fevdi samozadostni, menjava je bila redka.
		_____	Z industrijsko revolucijo v 19. stoletju nastanejo številna podjetja, ki proizvajajo proizvode z namenom prodaje neznanim kupcem.

(2 točki)

5. Slika prikazuje krivuljo alternativnih možnosti proizvodnje države Topazije.

V državi Topaziji se je proizvodna izbira spremenila iz točke A v točko B.

- Obkrožite pravilni odgovor.

Z zavitim oklepajem ({}) je na sliki označen/-o

- A povečanje proizvodnje kapitalnih dobrin.
- B povečanje proizvodnje potrošnih dobrin.
- C alternativni strošek proizvodnje dodatne enote kapitalnih dobrin.
- D alternativni strošek proizvodnje dodatnih enot potrošnih dobrin.

(1)

- Podčrtajte pravilno navedbo.

Država Topazija bi s trenutno proizvodno izbiro v točki B v prihodnosti lahko maksimirala proizvodnjo dobrin, ki jo prikazuje točka

A / B / C / D.

(1)
(2 točki)

6. Podjetje Sefko, d. o. o., izdeluje varnostne omarice in sefe. V levem stolpcu so navedeni ekonomski pojmi, v desnem pa konkretni primeri za podjetje Sefko, d. o. o.

Povežite ekonomske pojme in primere tako, da na črto v desnem stolpcu vpišete ustrezno črko iz levega stolpca.

A	tehnična
delitev dela	_____	V podjetju Sefko so modernizirali proizvodnjo in kupili nov avtomatski rezalnik kovin, s katerim se proizvodnja poveča za 5 %. Za novi rezalnik bodo 10 let obračunavali dejansko obrabo.
B	mednarodna
delitev dela	_____	V proizvodnji sefov in varnostnih omaric sodelujejo kovinarski tehniki, varilci, programerji in kontrolorji. Za poslovanje podjetja skrbijo v komercialnem oddelku.
C	reprodukcija	_____	Podjetje Sefko je industrijsko podjetje, ki 70 % svojih izdelkov proda v tujini, trgovskim posrednikom v Evropi in Ameriki. Za proizvodnjo potrebuje kovino, ki jo delno uvozi iz Nemčije.
D	amortizacija	_____	V podjetju vsak dan proizvedejo 20 kosov različnih modelov varnostnih proizvodov.

(2 točki)

7. Kadar se na trgu poveča povpraševanje po proizvodih, se ponudniki lahko prilagodijo s povečanjem obsega proizvodnje.

Podčrtajte pravilno navedbo in dopolnite trditvi.

V **kratkem** / **dolgem** obdobju je količina vsaj enega od proizvodnih dejavnikov, ki jih industrijsko podjetje potrebuje za proizvodnjo, nespremenljiva ali fiksna.

Obseg proizvodnje se lahko poveča, če se poveča količina _____.

_____.

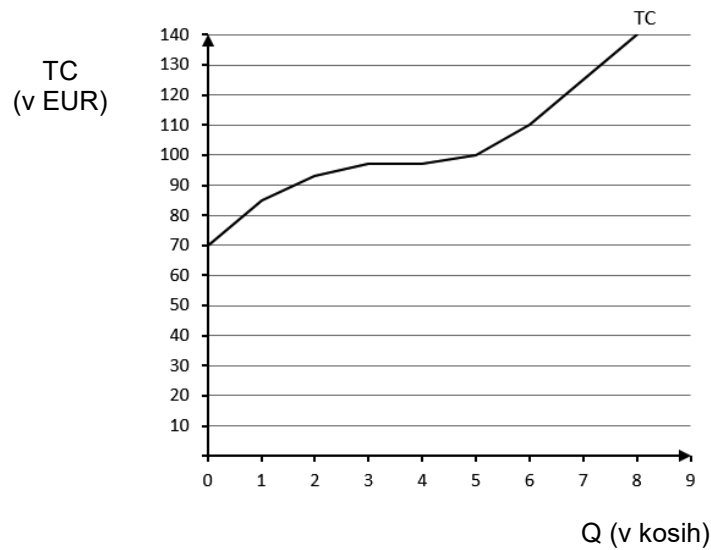
V proizvodnji industrijskega podjetja se tako pojavi delovanje zakona

_____.

(2 točki)

8. Slika prikazuje celotne stroške (TC) podjetja Knjiga, d. o. o., ki izdaja srednješolske učbenike.

- Analizirajte sliko, vrišite fiksne stroške (FC) in jih označite.

(1)

- Dopolnite trditev.

Variabilni stroški (VC) pri količini 5 učbenikov znašajo _____ EUR.

(1)
(2 točki)

9. V podjetju Njam, d. o. o., proizvajajo čokolado.

Vpišite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna, ter pojasnite odločitev.

_____ V podjetju Njam, d. o. o., proizvedejo 5.000 tablic čokolade na mesec in čokolado prodajajo po ceni 6,00 EUR za tablico. Ugotovili so, da poslujejo ekonomično, saj so mesečni celotni stroški proizvodnje 32.000,00 EUR.

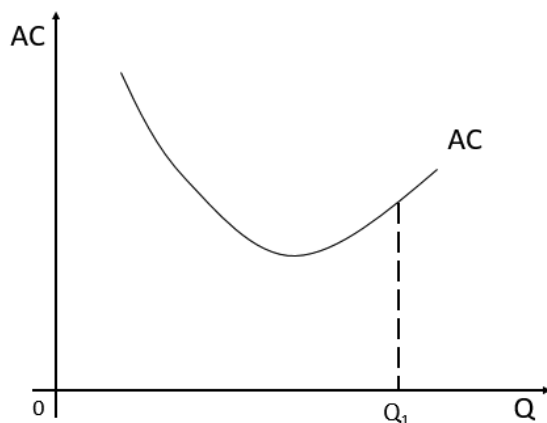
(1)

Pojasnilo: _____

(1)
(2 točki)

10. Slika prikazuje povprečne celotne stroške (AC) pri proizvodnji čistilnih sredstev v podjetju Krtača, d. o. o.

- Podčrtajte pravilno navedbo.

Podjetje Krtača, d. o. o., ki proizvaja obseg čistilnih sredstev Q_1 , si prizadeva doseči optimalni obseg proizvodnje. Strokovnjak jim svetuje, da naj obseg proizvodnje

zmanjšajo / ostane enak / povečajo.

(1)

- Na sliki vrišite optimalni obseg (Q_{opt}) proizvodnje za podjetje Krtača, d. o. o.

(1)

(2 točki)

11. Opredelite pojem trg.

(2 točki)

12. Levi stolpec prikazuje spremembe na trgu pšenice, desni stolpec pa navaja konkretne primere dejavnikov, ki vplivajo na trg pšenice.

Povežite spremembe na trgu pšenice s primeri tako, da na črto v desnem stolpcu vpišete ustrezno črko iz levega stolpca.

A	zmanjšanje ponudbe	_____	Povečanje povpraševanja po piri, ovsu, rži in drugih vrstah žita.
B	povečanje ponudbe	_____	Zvišanje cene pšenice.
C	povečanje obsega ponudbe	_____	Zvišanje vladnih subvencij kmetom, ki pridelujejo pšenico.
D	zmanjšanje povpraševanja	_____	Zaradi vojne manjši uvoz pšenice iz Ukrajine.

(2 točki)

13. Spremembo vedenja kupcev meri koeficient cenovne elastičnosti povpraševanja.

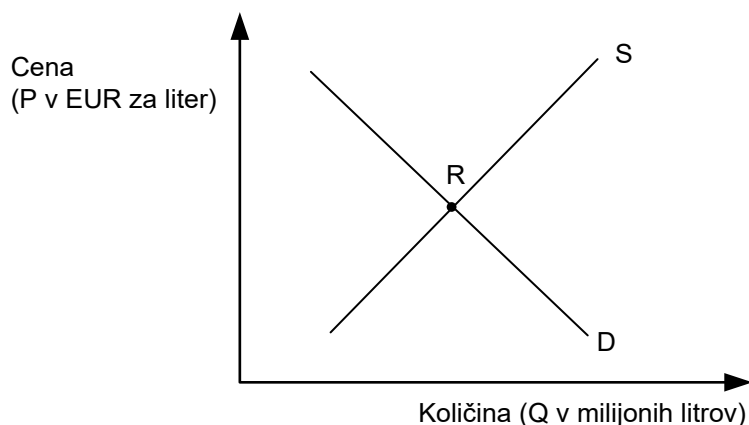
Razvrstite dobrine, našteje v nalogi, v pravilnem vrstnem redu glede na verjetno velikost koeficienta cenovne elastičnosti povpraševanja, tako da bo z 1 označena dobrina, ki ima najmanj cenovno elastično povpraševanje, in s 4 dobrina, ki ima najbolj cenovno elastično povpraševanje. Dobra, ki ima med naštetimi najmanj cenovno elastično pri povpraševanju, je že označena s številko 1.

_____	hamburger
_____	gorivo
<u>1</u>	voda
_____	majica znamke Lacoste

(2 točki)

14. Slika prikazuje trg kurilnega olja v Sloveniji v letu 2022.

Zaradi razmer na svetovnem trgu je vlada Republike Slovenije januarja 2022 znižala trošarine (davek) za kurilno olje.

- Na sliki vrišite spremembo, ki jo povzroči znižanje trošarin za kurilno olje. Krivuljo označite.

(1)

- Podčrtajte pravilni navedbi.

Zaradi znižanja trošarin se je na trgu kurilnega olja ravnotežna cena **znižala** / **zvišala**
in ravnotežna količina **zmanjšala** / **povečala**.

(1)
(2 točki)

15. Koeficient dohodkovne elastičnosti za dobrino A je 0,8.

- Podčrtajte pravilno navedbo in odgovor utemeljite.

Dobrina A je

inferiorna dobrina / **luksuzna dobrina** / **življenjska potrebščina**.

(1)

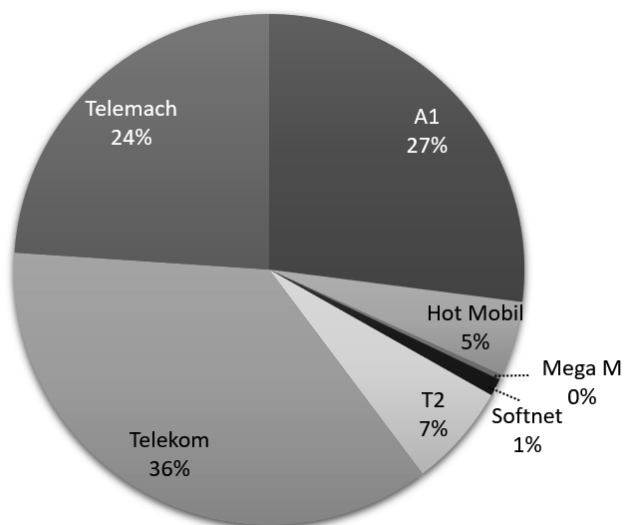
Utemeljitev: _____

(1)
(2 točki)

M 2 6 1 7 0 1 1 1 1 1

16. Slika prikazuje trg mobilnih operaterjev v Sloveniji v letu 2021.

(Vir: <https://eanalitik.akos-rs.si>. Pridobljeno: 4. 9. 2022.)

- Poimenujte tržno strukturo, ki je značilna za trg mobilne telefonije v Sloveniji.

(1)

- Navedite dve značilnosti take tržne strukture.

(1)
(2 točki)

17. V levem stolpcu so našteje funkcije denarja, v desnem pa so primeri, ki opisujejo te funkcije.

Povežite pojme s primeri, tako da na črto v desnem stolpcu vpišete črko iz levega stolpca.

A	merilec vrednosti	_____	Pred potovanjem v London je Žiga zamenjal evre (EUR) za funte (GBP). V menjalnici je za 100,00 EUR prejel 86,47 GBP.
B	menjalni posrednik	_____	Cene prenočišča v središču Ljubljane se v poletni sezoni gibljejo med 55,00 in 250,00 EUR za noč.
C	plačilno sredstvo	_____	Tara je lani z namenskim varčevanjem za električni skiro privarčevala 230,00 EUR.
D	hranilec vrednosti	_____	Družina Krajnc je avgusta 2022 za porabo električne energije plačala 78,45 EUR.

(2 točki)

18. Trditve se nanašajo na trge proizvodnih dejavnikov in dohodke.

Vpišite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna.

- _____ Plača je plačilo za storitve, ki jih opravi posameznik v procesu proizvodnje, a le, če je hkrati tudi lastnik vseh uporabljenih proizvodnih dejavnikov.
- _____ Zemljiško rento prejmejo lastniki obdelovalne zemlje, ki je v naravi omejena, če obdelajo zemljo in prodajo pridelke ali če dajo zemljo v najem kmetijskim predelovalcem.
- _____ Obrestna mera je cena prihrankov (kapitala), ki se določi na trgu posojilnega kapitala.
- _____ Na trgu prihrankov (kapitala) kot povpraševalci po posojilih nastopajo podjetja in potrošniki, nikoli pa država, saj si ta denar sposoja pri centralni banki.

(2 točki)

Leta	Stopnja registrirane brezposelnosti (v %)
2019	7,4
2020	9,2
2021	7,3
2022	5,6

(2 točki)

21. Podčrtajte pravilni navedbi.

Če država izkoristi vse proizvodne dejavnike na najbolj učinkovit način, doseže

statistični / dejanski / potencialni BDP. Dejanski BDP je **manjši / enak / večji**

od uradno objavljenega BDP v statističnih publikacijah.

(2 točki)

22. Preglednica prikazuje gibanje prebivalstva Slovenije v letu 2021.

Srednje število prebivalcev	Nataliteta (živorojeni)	Mortaliteta (umrli)	Naravna rast	Imigracije (priselitve)	Stopnja emigracij (‰)	Migracijski saldo (neto selitve)
2.108.078,5	18.984		−4.277	23.624		2.480

(Vir: SURS. Pridobljeno: 24. 8. 2022.)

Analizirajte podatke o gibanju prebivalstva Slovenije v letu 2021 in dopolnite preglednico tako, da izračunate manjkajoča podatka.

Izračun mortalitete:

(1)

Izračun stopnje emigracij:

(1)
(2 točki)

23. Trditev se nanaša na prebivalstvo.

- Vpišite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna.

_____ Z izobraževanjem, vsakodnevnim usposabljanjem in uporabo sodobne opreme IKT zaposleni v vseh poklicih ustvarijo več in bolj kakovostne proizvode in storitve, to pa vpliva na velikost in strukturo BDP ter na gospodarsko rast.

(1)

- Dopolnite trditev.

Vse kvalitativne značilnosti aktivnega prebivalstva, ki so pomembne za ustvarjanje BDP,

imenujemo _____.

(1)

(2 točki)

24. Z instrumenti fiskalne politike vlada dosega zastavljene cilje.

Levi stolpec prikazuje vrste proračunskih prihodkov in odhodkov (izdatkov), desni jih opisuje.

Povežite pojme z opisi, tako da na črto v desnem stolpcu napišete črko iz levega stolpca.

A davčni prihodek _____

Vlada je potrdila sporazum s sindikatom Fides o povečanju **plač zdravnikov in zobozdravnikov** za šest oz. sedem plačnih razredov za obdobje do konca leta 2022.

B nedavčni prihodek _____

V letu 2022 so se zvišali **prispevki ZZZS in PIZ** za popoldanski s. p.

C tekoči odhodek _____

Državna štipendija je dopolnilni prejemek, namenjen pokritju stroškov, ki nastanejo v času šolanja.

D tekoči transfer _____

Za prekoračitev hitrosti v naselju v razponu od 30 do 40 km/h je določena **kazen** v višini 500,00 EUR.

(2 točki)

25. V levem stolpcu so navedene stopnje mednarodnih ekonomskih integracij, v desnem pa trditve, ki jih opisujejo.

Povežite pojme s trditvami tako, da na črto v desnem stolpcu vpišete črko iz levega stolpca.

A	skupni trg	_____	MERCOSUR je sporazum med šestimi državami, ki popolnoma odpravlja carine in vključuje brezplačen tranzit dobrin med državami članicami ter vzpostavlja skupno zunanjetrgovinsko politiko.
B	prosta trgovina	_____	NAFTA je sporazum med tremi državami z različno stopnjo gospodarskega razvoja, ki vključuje medsebojno odpravo carin in zmanjšanje številnih nekarinskih ovir v trgovanju z dobrinami.
C	carinska unija	_____	CARICOM je sporazum petnajstih držav članic, po katerem vsaka članica ekonomsko politiko vodi neodvisno, ni omejitev za gibanje dela in kapitala ter ni ovir za trgovanje z dobrinami med državami članicami.
		_____	EAC je sporazum, sklenjen med petimi državami, v katerih se za dobrino, ki potuje znotraj držav članic, ne zaračunava carina, poenotene pa so carine v trgovanju s tretjimi državami.

(2 točki)

26. Levi stolpec prikazuje vrste ekonomske politike, desni pa primere ukrepov ekonomske politike.

Povežite pojme in primere tako, da na črto v desnem stolpcu napišete črko iz levega stolpca.

A	ekspanzivna
denarna politika	_____	centralna banka odkupi državne obveznice
B	ekspanzivna
proračunska politika	_____	znižanje državnih investicijskih izdatkov
C	restriktivna
denarna politika	_____	znižanje davka na dodano vrednost
D	restriktivna
proračunska politika	_____	zvišanje stopnje obvezne rezerve poslovnih bank

(2 točki)

27. Trditve se nanašajo na tečajno politiko.

Vpišite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna.

_____ Revalvacija je povečanje cene domače valute v razmerah drsečega tečaja.

_____ Depreciacija je zmanjšanje cene domače valute v razmerah fleksibilnega deviznega tečaja.

_____ Fleksibilni devizni tečaj je cena domače valute, izražena v enotah tuje valute, v razmerah prosto drsečega deviznega tečaja.

_____ Fiksni devizni tečaj je vrednost tuje valute, izražena v enotah domače valute, v razmerah uravnava drsečega deviznega tečaja.

(2 točki)

28. Preglednica prikazuje razmerje med evrom (EUR) in britanskim funtom (GBP), objavljeno na spletni strani Banke Slovenije.

Datum	1 EUR v GBP
1. 7. 2022	0,83700
1. 8. 2022	0,86648

- Izračunajte, koliko evrov je treba odšteti za en britanski funt na dan 1. 8. 2022.

Rezultat zaokrožite na pet decimalnih mest.

Izračun:

Rezultat: 1 GBP = _____ EUR

(1)

- Analizirajte devizni tečaj evra in podčrtajte pravilno navedbo.

Evro je od 1. 7. 2022 do 1. 8. 2022

apreciiral / devalviral / depreciral / revalviral.

(1)
(2 točki)

29. V levem stolpcu so navedeni instrumenti zunanjetrgovinske politike, v desnem pa trditve, ki jih opisujejo.

Povežite pojme s trditvami, tako da na črto v desnem stolpcu vpišete črko iz levega stolpca.

A embargo	_____	Predpisani znesek, ki se pri uvozu dobrine v nacionalni valuti plača državi.
B carina	_____	Vrednost ali količina dobrin, ki se v določenem obdobju uvozi v državo.
C kontingent	_____	Prepoved ali omejitev trgovine s posamezno državo.

(2 točki)

30. V Sloveniji obstajata dva pokojninska sistema, dokladni in naložbeni.

V levem stolpcu sta navedena pokojninska sistema, v desnem pa so napisane trditve, ki pojasnjujejo značilnosti financiranja posameznega pokojninskega sistema.

Povežite pojma s trditvami, tako da na črto v desnem stolpcu vpišete črko iz levega stolpca.

A dokladni sistem	_____	Zavarovanci plačane prispevke zbirajo na svojem osebnem računu pri pokojninskih in investicijskih skladih, zavarovalnicah in drugih finančnih institucijah.
	_____	Obvezni javni sistem, ki omogoča medgeneracijsko solidarnost.
	_____	Individualni sistem, ki spodbuja varčevanje in je neobčutljiv za negativna demografska gibanja.
B naložbeni sistem	_____	Plačila obveznih prispevkov, plačanih iz bruto plač delojemalcev, ki se stekajo v ZPIZ Slovenije.

(2 točki)

Prazna stran

Prazna stran